

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA

GJYKATA SUPREME/VRHOVNI SUD

Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës, në seancën e përgjithshme të të gjithë gjyqtarëve, në bazë të nenit 26, paragrafi 1., nën-paragrafi 1.4. dhe nenin 27, paragrafi 1. të Ligjit për Gjykatat (Ligji Nr. 06/L-054, i datës 23 nëntor 2018), më datën 7 nëntor 2022, nxjerr këtë:

MENDIM JURIDIK

I. Zyra Qendrore për Evidencë Penale pranë Këshillit Gjyqësor të Kosovës (në vijim "ZQEP") është e autorizuar që të bëjë edhe shlyerjen grupore (shlyerjen në bllok) nga evidenca penale e të gjitha dënimeve që janë shqiptuar nga gjykatat në Kosovë që nga viti 1999 e tutje, nëse vlerësohet se janë përmbushur të gjitha kushtet ligjore përkatëse për një gjë të tillë, sipas ligjeve penale që kanë qenë në fuqi në kohën kur aktgjykimi është bërë i formës së prerë.

II. Nëse është zëvendësuar dënimi me burgim në dënim me gjobë, duke u bazuar në nenin 44 të KPRK, atëherë konsiderohet se ndaj të pandehurit është shqiptuar vetëm dënimi me gjobë.

III. Në rastet kur në procedurën e ekzekutimit, dënimi me gjobë i shqiptuar me aktgjykim të formës së prerë është zëvendësuar në dënim me burgim, atëherë një gjë e tillë nuk do të ndikoj në pozitën juridike të të dënuarit, në kuptim të pasojave juridike të dënimit dhe procesit të rehabilitimit.

IV. Në Certifikatën e Gjendjes Penale duhet të shënohen vetëm dënimet që janë shqiptuar me aktgjykim të formës së prerë e të cilat ende nuk janë shlyer nga evidenca penale. Gjithashtu, në certifikatat e tilla duhet të shënohet edhe dënimi me gjobë dhe vërejtja gjyqësore, të cilat ende nuk janë shlyer nga evidenca penale, por me konstatimin se këto sanksione penale (dënimi me gjobë dhe vërejtja gjyqësore) nuk krijojnë pasoja juridike.

Arsyetim

Këshilli Gjyqësor i Kosovës (në vijim "KGjK"), me vendimin KGjK.nr.168/2022, të datës 5 maj 2022, kishte themeluar grupin punues për shqyrtimin e çështjeve të ngritura, në kuadër të procesit të konsolidimit të Sistemit Qendror të Evidencës Penale (në vijim "SQEP"), ku përgjegjësi e grupit punues kishte qenë trajtimi dhe përgatitja e rekomandimeve përkatëse për çështjet që i referohen procesit të rehabilitimit ligjor; evidentimi në sistem i dënimeve, të cilat nuk krijojnë pasoja juridike, pastaj vlerësimi i përmbajtjes së certifikave të reja të gjendjes penale, të cilat do të procedohen nga SQEP, si dhe adresimi i çështjeve tjera që do të dalin si rezultat i këtij procesi.

Duke ju referuar rrethanave aktuale dhe nevojave për konsolidimin sa më të mirë të SQEP, anëtarët e këtij grupi punues kanë ardhur në përfundim se çështjet e shënuara më poshtë janë të rëndësishme që të trajtohen nga ana e Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, duke pasur parasysh edhe mungesën e një baze të mirëfilltë ligjore dhe mungesën e një praktike të unifikuar nëpër gjykatat e Kosovës, duke propozuar që të shqyrtohet mundësia e nxjerrjes së një mendimi juridik në lidhje me këto pyetje:

- Nëse ZQEP është e autorizuar për të bërë shlyerjen në grup (shlyerjen në bllok) të dënimeve nga evidenca penale që ende nuk janë shlyer që nga viti 1999, edhe pse janë plotësuar të gjitha kushtet ligjore për shlyerje?

- Në kuptim të pasojave juridike të dënimeve dhe rehabilitimit ligjor, si të veprohet nëse është zëvendësuar dënimi me burgim në dënim me gjobë, duke u bazuar në nenin 44 të KPRK?

- Në kuptim të pasojave juridike të dënimeve dhe rehabilitimit ligjor, si të veprohet në rastet kur në procedurën e ekzekutimit, dënimi me gjobë i shqiptuar me aktgjykim të formës së prerë është zëvendësuar në dënim me burgim?

- Çka duhet të përmbaj Certifikata e Gjendjes Penale?

Duke e parë rëndësinë e madhe të çështjeve të lartcekura, kryetari i Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, Enver Peci, ka ftuar seancën e përgjithshme të të gjithë gjyqtarëve, në të cilën është vendosur që të nxirret ky mendim juridik me përgjigjet si në vijim:

I. Nga raporti i lartcekur i grupit punues të KGjK-së, shihet se me procesin e digjitalizimit të të gjitha dënimeve të shqiptuara me aktgjykime të formës së prerë nga viti 1999 e tutje, në SQEP janë evidentuar të gjitha dënimet, duke përfshirë edhe dënimet, të cilat sipas ligjeve apo kodeve përkatëse penale i kanë arritur afatet ligjore për shlyerje apo fshirje. Deri tani, procesi i rehabilitimit ligjor në Kosovë nuk është zhvilluar, me përjashtim të rasteve, kur të dënuarit me kërkesë kishin kërkuar shlyerjen

apo fshirjen e dënimeve, të cilat kanë arritur afatet ligjore për një gjë të tillë. Gjykatat, procesin e rehabilitimit ligjor, deri tani e kanë trajtuar sipas rregullave dhe procedurës, e cila do të duhej të ndiqej për rehabilitim gjyqësor. Shlyerja apo fshirja e dënimeve deri tani nga gjykatat, ishte bërë vetëm sipas kërkesës së të dënuarve dhe si rezultat i kësaj gjendje, pjesa më e madhe e dënimeve nuk janë shlyer nga evidenca e personave të dënuar, edhe pse kanë kaluar të gjitha afatet ligjore për një gjë të tillë. Edhe pse kanë kaluar të gjitha afatet ligjore për shlyerje për raste të caktuara, si dhe në anën tjetër, edhe pse është vendosur që në bazë të kërkesës së të dënuarve të shlyhen dënimet e tyre (rehabilitimi gjyqësor), evidenca për këta persona nuk është mbajtur në mënyrë standarde apo mënyrë uniforme nëpër gjykata të ndryshme në Kosovë. Në kuadër të përgatitjeve për fillimin e implementimit të plotë të SQEP, është konstatuar se është një numër jashtëzakonisht i madh lëndëve (dënimeve) në sistem, të cilat i plotësojnë kushtet për shlyerje, andaj edhe si të tilla duhet që t'i nënshtrohen procesit të rehabilitimit ligjor, përkatësisht shlyerjes së këtyre dënimeve nga evidenca, sipas kritereve të cilat përcaktohen me ligjet përkatëse penale. Duke e pasur parasysh se bëhet fjalë për një numër shumë të madh të këtyre dënimeve (nga viti 1999 - e tutje), paraqitet nevoja e fshirjes apo shlyerjes grupore apo në bllok, kështu që në këtë drejtim është kërkuar nga Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës që të sqarohet nëse është e mundur që të bëhet një shlyerje e tillë.

Në lidhje me këtë çështje, Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës, duke pasur për bazë faktet e lartcekura, konstaton se ZQEP është e autorizuar që të bëjë edhe shlyerjen grupore (shlyerje në bllok) nga evidenca penale e të gjitha dënimeve që janë shqiptuar nga gjykatat në Kosovë, që nga viti 1999 e tutje, nëse vlerësohet se janë përmbushur të gjitha kushtet ligjore përkatëse për një gjë të tillë, sipas ligjeve penale që kanë qenë në fuqi, në kohën kur aktgjykimi është bërë i formës së prerë.

Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës ka parasysh se në rastin e tillë bëhet fjalë për një situatë "*Sui generis*" të zbatimit të procesit të rehabilitimit për një numër të madh të lëndëve dhe faktin se baza aktuale ligjore e rregullon vetëm procesin e rehabilitimit ligjor individual. Mirëpo, pavarësisht kësaj, Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës konsideron se me këtë situatë, do të mundësohet veprimi retroaktiv i procesit të rehabilitimit për të gjitha lëndët e identifikuar për shlyerje nga evidenca, duke qenë kështu në harmoni me parimin e ekonomizimit dhe të efikasitetit të procedurës penale. Gjithashtu, Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës vlerëson se duke u bazuar në dispozitat ligjore që i referohen shlyerjes së dënimeve nga evidenca penale, që është rregulluar me nenet 520 - 524 të Kodit të Procedurës Penale (në vijim "KPP"), si dhe dispozitave të ligjeve penale dhe dispozitave të tjera relevante, duke u respektuar procedura përkatëse ligjore dhe identifikuar paraprakisht rastet në mënyrë individuale, nuk do të ishte pengesë ligjore të kemi një shlyerje në grup apo bllok të të gjitha dënimeve për të gjitha kategoritë, nëse përmbushen kriteret përkatëse ligjore. Në këtë mënyrë, ZQEP duhet që paraprakisht të përgatis listën e dënimeve të cilat i plotësojnë kriteret ligjore për shlyerje dhe më pastaj, e njëjta është e autorizuar që të zbatojë procesin e rehabilitimit ligjor, ashtu siç parashihet edhe në dispozitat ligjore të

ligjeve përkatëse penale, në instrumentet ndërkombëtare, si dhe Rregulloren nr.01/2018 për Sistemin Qendror të Evidencës Penale në Kosovë, të datës 2 maj 2018. Shlyerja grupore e këtyre dënimeve, do të bëhet në tërësi sipas kritereve të përcaktuara, me dispozita përkatëse penale. Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës e sheh të nevojshme që të dhënat e shlyerjes sipas kësaj procedure duhet të ruhen në data bazën qendrore të evidencës penale dhe të njëjtat do të administrohen nga ZQEP, sipas procedurave përkatëse ligjore, ndërsa dënimet e shlyera do të mund të përdoren dhe zbulohen vetëm për qëllime të specifikuara në nenin 98 të Kodit Penal të Republikës së Kosovës (në vijim “KPRK”). Procedura e rehabilitimit me shlyerjen në grup të dënimeve sipas rehabilitimit ligjor, do të aplikohet vetëm për lëndët (dënimet) e vjetra, për të cilat kanë kaluar të gjitha afatet ligjore të shlyerjes së tyre. Pas përfundimit të këtij procesi, duke u bazuar në dispozitat e lartcekura ligjore, ZQEP do të vazhdojë, mandej procesin e rehabilitimit individual, për raste të caktuara, ashtu siç parashihet me dispozitat përkatëse ligjore.

II. Siç është theksuar edhe më parë, si çështje e dytë që është ngritur, është edhe fakti se në kuptim të pasojave juridike të dënimeve dhe rehabilitimit ligjor, si të veprohet nëse është zëvendësuar dënimi me burgim në dënim me gjobë, duke u bazuar në nenin 44 të KPRK?

Në lidhje me këtë çështje, Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës, fillimisht e vë në dukje faktin se në nenin 44, paragrafi 1. të KPRK, është parashikuar se “*Kur gjykata shqipton dënimin me burgim deri në gjashtë (6) muaj, gjykata njëkohësisht mund të vendosë që dënimi me burgim të zëvendësohet me dënim me gjobë, me pëlqimin e personit të dënuar*”. Duke u bazuar në këtë dispozitë ligjore, në raste të tilla, kur gjykata vendosë që të zëvendësojë dënimin me burgim në dënim me gjobë, atëherë Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës konstaton se ndaj të pandehurit konsiderohet se është shqiptuar vetëm dënimi me gjobë. Kështu që mbi bazën e kësaj, në kuptim të pasojave juridike të dënimeve dhe rehabilitimit ligjor, duhet të zbatohen dispozitat ligjore që i referohen dënimit me gjobë.

III. Si çështje e tretë që është paraqitur në raportin e lartcekur të grupit punues të KGJK-së, është fakti se në kuptim të pasojave juridike të dënimeve dhe rehabilitimit ligjor, si të veprohet në rastet kur në procedurën e ekzekutimit, dënimi me gjobë i shqiptuar me aktgjykim të formës së prerë është zëvendësuar në dënim me burgim?

Sa i përket kësaj çështje, Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës konstaton se kur dënimi me gjobë i shqiptuar me aktgjykim të formës së prerë është zëvendësuar me dënim me burgim në procedurën e ekzekutimit, atëherë një gjë e tillë nuk duhet të ketë efekt në kuptim të pasojave juridike dhe rehabilitimit. Kjo do të thotë se mënyra se si ekzekutohet dënimi me gjobë, nuk duhet të ndikojë në pozitën juridike të të dënuarit, në kuptim të pasojave juridike të dënimit dhe procesit të rehabilitimit. Kjo për faktin se ndaj të dënuarit me aktgjykim të formës së prerë është shqiptuar dënimi me gjobë, ndërsa fakti se ndaj të njëjtit, në procedurën e ekzekutimit, ky dënim mund të zëvendësohet në dënim me burgim, nuk do të duhej të kishte ndonjë efekt në pasojat juridike dhe as në proces të rehabilitimit. Në situata të tilla (kur dënimi me gjobë i

shqiptuar me aktgjykim të formës së prerë, në procedurën e ekzekutimit është zëvendësuar në dënim me burgim), atëherë në kuptim të pasojave juridike të dënimit dhe rehabilitimit, duhet që ndaj personit të dënuar të zbatohen dispozitat ligjore që i referohen dënimit me gjobë.

IV. Sa i përket çështjes së katërt, nga raporti i lartcekur i grupit punues të KGJK-së, shihet se me operacionalizimin e plotë të SQEP, ndryshime përmbajtësore parashihet të bëhen edhe në sistemin e ri të certifikatave dhe ekstrakteve, të cilat do të procedohen me bazë në të dhënat e centralizuara të SQEPK. Me fillimin e implementimit të sistemit të ri të certifikatave dhe ekstrakteve, do të bëhet zëvendësimi i certifikatave aktuale, të cilat procedohen nga gjykatat e vendit. Me fillimin e zbatimit të SQEP-së, ndryshime përmbajtësore pritet të ketë edhe vet përmbajtja e certifikatës e cila i procedohet palëve kërkuese sipas kërkesës së tyre dhe përmbajtja e ekstrakteve, të cilat i procedohen institucioneve përkatëse. Aktualisht certifikatat e gjendjes penale, të cilat lëshohen nga gjykatat në Republikën e Kosovës, përmbajnë informacione për: Hetimet e zhvilluara kundër palës kërkuese; aktakuzës së ngritur dhe të dhëna për dënimet shqiptuara. Përveç kësaj, në gjykatat e Republikës së Kosovës nuk kemi një praktikë të unifikuar në lidhje me mënyrën e lëshimit të certifikatave dhe përmbajtjen e tyre. Në disa gjykata, në Certifikata të Gjendjes Penale shënohet edhe fakti se ndaj të pandehurit është shqiptuar dënimi me gjobë dhe vërejtja gjyqësore, ndërsa në disa gjykata tjera, jo. Andaj, mbi bazën e këtyre rrethanave, grupi punues i KGJK-së, i është drejtuar Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës me këtë pyetje se: Çka duhet të përmbajë Certifikata e Gjendjes Penale?

Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës konsideron se përmbajtja e certifikatave të gjendjes penale, të cilat aktualisht procedohen në vend është tejet sfiduese, duke e pasur për bazë parimin e prezumimit të pafajësisë dhe se kjo formë e procedimit të certifikatave nuk praktikohet në vendet e tjera, duke përfshirë edhe vendet kryesore të Bashkimit Evropian (në vijim "BE"), me të cilat sistemi ynë synon të jetë kompatibil. Nëse nisemi nga praktika e vendeve të BE-së, duke përfshirë edhe vendet kryesore si Franca, Gjermania, Italia, etj., certifikatat e tilla, përmbajnë informacione vetëm për dënimet e shqiptuara me aktgjykime të formës së prerë, kurse aspekte tjera të procedurës penale nuk merren parasysh. Kurse, sa i përket aspektit krahasimor me vendet e rajonit, gjendja sa i përket certifikatave të gjendjes penale është e njëjtë si me vendet perëndimore të BE-së, në të cilat, certifikatat e tilla, përmbajnë vetëm informacione për dënimet e shqiptuara nga gjykata.

Siç është theksuar edhe më lart, certifikata aktuale, të cilat procedohen nga gjykatat në Republikën e Kosovës, do të duhej të kishin parasysh në radhë të parë parimin e prezumimit të pafajësisë, një parim bazë i procedurës penale, i cili është i garantuar jo vetëm me ligjet përkatëse dhe me Kushtetutën e Republikës së Kosovës, por edhe me një numër të madh të dokumenteve juridike ndërkombëtare. Gjithashtu, Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës, konsideron se certifikatat e tilla, duhet që të kenë për bazë edhe nenin 98 të KPRK. Në paragrafët 1. dhe 4. të këtij neni, është parashikuar se "*Në dosje penale përfshihen të dhënat në vijim: të dhënat personale mbi kryesin e*

veprës penale; të dhënat mbi dënimin, vërejtjen gjyqësore, masën e trajtimit të detyrueshëm ose lirimit nga dënimi i shqiptuar; ndryshimet në të dhënat mbi dënimet që janë futur në dosjen penale dhe të dhënat mbi dënimet e mbajtura, si dhe mbi shlyerjen e dënimeve të gabueshme. Çdo personi, me kërkesën e tij, mund t'i jepen të dhëna për dosjen e tij penale kur këto të dhëna i nevojiten, përveç nëse kjo do të rrezikonte sigurinë kombëtare apo sigurinë e përgjithshme ose do të rrezikonte parandalimin, hetimin, zbulimin dhe ndjekjen e veprave penale". Në këtë mënyrë, përmbajtja e certifikatave të tilla, duhet të ishte në harmoni edhe me këtë dispozitë ligjore të KPRK-së, si ligj organik dhe me përparësi ndaj çdo akti tjetër në këtë fushë. Procedimi i certifikatës së tillë, e cila do të përmbante edhe informacione tjera jashtë informacioneve për dënimet e shqiptuara me aktgjykime të formës së prerë (duke përfshirë këtu edhe vërejtjen gjyqësore, si sanksion penal), do të cenonte sigurinë juridike, do të ishte në kundërshtim të hapur me parimin e prezumimit të pafajësisë në procedurë penale dhe po ashtu, nuk do të ishte në harmoni me bazën ligjore në dispozicion dhe me praktikën e vendeve tjera perëndimore të BE-së në fushën e administrimit të gjendjes penale. Gjithashtu, edhe në nenin 17, paragrafët 4. dhe 5. të Rregullores nr. 01/2018 për Sistemin Qendror të Evidencës Penale në Kosovës, e cila është miratuar nga ana e KGJK-së, më datën 2 maj 2018, është parashikuar shprehimisht se: "Në Certifikatën e Gjendjes Penale shënohen vetëm dënimet e formës së prerë të cilat nuk janë shlyer. Në Certifikatën e Gjendjes Penale nuk duhet të shënohet asnjë informacion për asnjë lëndë apo procedurë penale që është në zhvillim e sipër pranë ndonjë gjykatë në Kosovë". Në fund, në Certifikatat e Gjendjes Penale duhet të shënohen edhe dënimi me gjobë dhe vërejtja gjyqësore, të shqiptuara me aktgjykime të formës së prerë, nëse të njëjtat nuk janë shlyer nga evidenca penale brenda afateve të përcaktuara me ligj, përkatësisht me nenin 96, paragrafi 2. të KPRK (Versionet në gjuhën serbe dhe në gjuhën boshnjake). Në lidhje me këtë çështje, Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës thekson se pasojat juridike të dënimeve dhe rehabilitimi janë dy institute të ndryshme juridike, andaj si të tilla duhet të trajtohen edhe me rastin e procedimit të certifikatave të tilla. Në këtë mënyrë, duke u bazuar në të gjitha këto që u theksuan më lart, Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës konstaton se në Certifikatën e Gjendjes Penale duhet të shënohen vetëm dënimet që janë shqiptuar me aktgjykim të formës së prerë, e të cilat ende nuk janë shlyer nga evidenca penale. Gjithashtu, në certifikata të tilla, duhet të shënohet edhe dënimi me gjobë dhe vërejtja gjyqësore, të cilat ende nuk janë shlyer nga evidenca penale, por me konstatimin se këto sanksione penale (dënimi me gjobë dhe vërejtja gjyqësore) nuk krijojnë pasoja juridike.

(Mendim juridik i Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës i miratuar më datën 7 nëntor 2022).